

THIS
ENTRANCE
CLOSED

Miért kerül az Egyesült Államok
gyakran közel a kormányzati
leálláshoz? Az amerikai
költségvetési huzavona
összefüggései

MIÉRT KERÜL AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK GYAKRAN KÖZEL A KORMÁNYZATI LEÁLLÁSHOZ? AZ AMERIKAI KÖLTSÉGVETÉSI HUZAVONA ÖSSZEFÜGGÉSEI

Lévai Dániel, kutató, MKI

Az amerikai költségvetés hiánya még mindig magas, az USA ugyanis tartósan magas költségvetési hiánnyal néz szembe. Az Egyesült Államok költségvetése utoljára a 2001-es pénzügyi évben zárt többlettel. Donald Trump második elnökségének egyik prioritása, hogy ezt a hiányt többek között vámokkal és a kereskedelmi szerződések újratárgyalásával, különböző segélyezési programok megszüntetésével és a bürokrácia csökkentésével pótolja. Többek között erről is szó volt a március 24-i kormányülés nyilvános részén, amelynek során kiderült például, hogy az egészségügyi tárcánál összesen 40 kommunikációval foglalkozó osztály és majdnem ugyanennyi beszerzési osztály is működött az előző adminisztráció alatt anélkül, hogy munkájukat összehangolták volna. Mindezekre a Musk vezette munkacsoport átvilágítása során derült fény, egyéb más, nehezen magyarázható kiadásokkal együtt.

A költségvetési viták során nem egyedi, hogy akár a kormányzat is leállhat – ilyen történt például [2018 végén](#) amikor 35 napon keresztül akadozott a közellátás. Akkor ezt a helyzetet azzal oldották fel, hogy Trump elfogadta, hogy nem lesz pénz a fal megépítésére az amerikai-mexikói határon. A következő év februárjában azonban rendkívüli állapotot hirdetett ki az elnök, így lehetővé tette, hogy a Kongresszus jóváhagyása nélkül csoportosítson át forrásokat. A legutóbbi költségvetési vita több tényező miatt alakult ki. A fő ellentét a republikánusok és a demokraták között a kiadások csökkentésének mértékében és a prioritásokban mutatkozott meg, azonban a republikánus táborban sem volt teljes az összhang a költségvetést illetően, mivel voltak olyanok, akik például a védelmi kiadásokat növelték volna. A republikánusok jelentős kiadáscsökkentéseket szorgalmaznak, ezzel szemben a demokraták aggódnak amiatt, hogy ezek a csökkentések hátrányosan érinthetik a szociális programokat és az alacsony jövedelmű amerikaiakat. A kormányzati leállásra 2025. márciusában is volt esély, de annak elkerülése érdekében a Kongresszus elfogadott egy átmeneti finanszírozási törvényt, amely szeptember végéig biztosítja a kormányzat működését (az Amerikai Egyesült Államokban a pénzügyi év október 1-jétől szeptember 30-ig tart). Ez a törvény a korábbi finanszírozási szinteket hosszabbította meg kisebb módosításokkal, beleértve a nem védelmi kiadások csökkentését és a védelmi kiadások növelését.

A tartós költségvetési hiány kialakulásának okai

Az Amerikai Egyesült Államok megalakulása óta küzd az adóssággal. [A Függetlenségi Háború alatt 75 millió dollárnyi kölcsönt](#) halmozott fel hadianyagra a hazai „befektetők” és a francia állam révén. Bár [1835-re sikerült megszüntetni](#) az adósságot, a következő évek alatt ismét növekedni kezdett, mely folyamat napjainkig is tart. Amikor az Egyesült Államok kormánya többet költ, mint amennyi

bevételekhez jut a szövetségi adók, vámok és egyéb eszközök révén, akkor azért, hogy ezt a különbözetet fedezze, kölcsönt vesz fel és piacképes értékpapírokat (Amerikai Kincstári Kötvényeket, vagy inflációkövető kincstárjegyeket (TIPS)) ad el befektetőknek. Az adósság így a kölcsönből és a befektetők felé keletkezett kamatokból áll. A nemzeti adósság az Egyesült Államok szövetségi működésének velejárója, hiszen e hitelek által tudja a szövetségi állam folytatni tevékenységét. A bevétel lehet kevesebb egy rossz gazdasági évben, amikor a magánszemélyek és a társaságok kevesebbet termelnek és kevesebb adót fizetnek, a költségek pedig kimagaslóak lehetnek például háborúk esetén. Az így felhalmozott hitel azonban nem lehet végtelen. Az [adósságplafon](#) a felvehető kölcsönök összegének jogi korlátja. Amint a szövetségi kormányzat kölcsönei eléri az adósságplafont, az már nem növelheti kintlévőségét és nem vehet fel több hitelt. Azaz, az amerikai szövetségi állam fizetéseképtelenné és legalábbis részben, működéseképtelenné válhat. Trump első ciklusában közel három hétig állt le az amerikai állam egészen addig amíg kompromisszumot nem kötöttek a demokraták és a republikánusok.

A szövetségi kölcsönök felvételéhez és az adósságplafon összegszerű módosításához, vagy bizonyos időre történő felfüggesztéséhez kongresszusi felhatalmazás szükséges. Az esetek legnagyobb többségében politikai alkura kerül sor. A [kongresszusi adósságplafonról szóló vita](#) pedig mindig polemikus, hiszen azon törvényhozók, akik csökkenteni szeretnék a költségvetési hiányt vagy a kormányzat méretét, az adósságplafont használják arra, hogy a költségvetési korlátozásokról tárgyaljanak. [2025 március 5-én az amerikai szövetségi államadósság 36,22 ezermilliárd dollár](#) volt. Ez 1,78 ezermilliárd dollárral magasabb, mint egy évvel korábban, azaz 13 446 dollárral háztartásonként. Az előrejelzések szerint ez az összeg ez év július 28-ára 37 ezermilliárd dollárra fog emelkedni. A probléma nem az adósság méretében rejlik, hanem a [GDP-hez való viszonyában](#), amely jelenleg relatív növekedésben elmarad az adósság növekedésétől. A II. világháború után a szövetségi adósság az ország GDP-jének 50%-át, ma viszont mintegy 125%-át jelenti.

A republikánusok költségvetési stratégiája

Tavaly decemberben lehetőség lett volna arra, hogy egy adósságplafon emeléssel biztosítsák a kormányzat további működését, ám azt Donald Trump és Elon Musk [ellenezte](#), mert úgy ítélték meg, hogy a demokratákkal kötött megállapodás korlátok közé szorítaná az új adminisztrációt. Végül két-párti megállapodás keretében a kormányzati finanszírozás meghosszabbításáról sikerült döntést hozni. Az adósságplafon megemelésének kérdése időlegesen lekerült a napirendről. [Helyette](#) 6 milliárd dollárt szánának határvédelemre, és 13 milliárd dollárral csökkentenék a szociális, infrastrukturális kiadásokat.

A republikánus javaslat így nem is az adósságplafon megemelését célozta, hanem a kormányzati finanszírozás meghosszabbítását az új költségvetési törvény elfogadásáig, ami szeptemberre várható. A [continuing resolution](#)-nal, vagyis az átmeneti költségvetési határozattal időt nyert a Republikánus Párt arra, hogy az elnöki program legsürgetőbb elemének végrehajtását, az adminisztratív állam átalakítását véghez vigye, és hogy ne kelljen a demokratákkal komolyabb kompromisszumot tétő alá hoznia.

A republikánus többség lehetőségei

A Republikánus Párt a [2024-es választáson](#) a Szenátusban további négy mandátumot szerzett, míg a Képviselőházban egy mandátumot veszített, ám így is mindkét házban többségbe került. A kormányzati finanszírozás további folyósításának fenntartása politikai kompromisszumot igényelt. A kétkamarás amerikai törvényhozás alsóházában, a Képviselőházban sikerült a törvényt elfogadtatni, viszont a törvényalkotási folyamat csak akkor zárul le, ha az amerikai felsőházban, a Szenátusban hatvan szenátor támogatja a törvényjavaslatról szóló vita lezárását. Bár elég az egyszerű többség, ami meg is volt a republikánusoknak, de a demokraták alkalmazhatják ilyen esetben az ún. „filibustert”, vagyis, hogy felszólalásiakkal nem hagyják, hogy a vita véget érjen. Erre egész extrém példákat is kínál az amerikai történelem: 1957-ben például Strom Thurmond 24 óra 18 percet beszélt a szenátus előtt, 1986-ban Alfonso D’Amato 23 és fél órán keresztül húzta az időt a vita lezárása érdekében (a végén már egy telefonkönyv felolvasásával.) Ebből kifolyólag a Republikánus Pártnak minimum hét demokrata szenátor szavazatára volt szüksége, hogy a törvény végszavazásra kerüljön.

A hajszállnyi republikánus többség a Kongresszusban politikai kockázatot jelent Donald Trump második ciklusára. A kormányzati finanszírozás további meghosszabbítása volt a Republikánus Párt első igazi erőpróbája a 2024-es választások óta. Az európai szigorú frakciófegyelemhez képest, az Egyesült Államok törvényhozói jóval nagyobb [mozgástérrel](#) rendelkeznek. A frakciófegyelem megtörése így része a mindennapi kongresszusi politikai csatározásoknak. Nagy kérdés, hogy a 2026-os költségvetési törvény elfogadtatása mögé sikerül-e majd teljes egységet felvonultatni.

A republikánus képviselőházi többség egységét kikezdte Kentucky állam képviselője Thomas Massie. [Massie ugyanis nemmel szavazott](#) a Képviselőházban a kormányzati finanszírozás folytatásáról. Döntése nem példanélküli, hiszen 2013 óta képviselőként minden, a kormányzati finanszírozást meghosszabbító javaslatot leszavazott. Massie képviselőt leginkább úgy lehet leírni, mint egy [pragmatizmust nélkülöző libertárianus politikust](#), aki ellenzi az elnöki hatalom túlterjeszkedését és az intervenciót a gazdasági folyamatokban. Döntésére reflektálva Donald Trump nem maradt adós és X-en jelezte, hogy mindent meg kell tenni azért, hogy Massie többet ne lehessen képviselő. [Massie ellen](#) már az első ciklusa idején is próbált fellépni Trump, de akkor nem járt sikerrel.

A szenátusban szintén a libertáriánus nézeteiről ismert [Rand Paul szenátor sem támogatta](#) az előterjesztést. Véleménye szerint a kormányzat további finanszírozása nem oldódott meg. A szövetségi állam folyamatosan túlköltekezik és a DOGE (Department of Government Efficiency – Kormányzati Hatékonyság Osztály) eddigi tevékenységet sem sikerült kongresszusi felhatalmazással megerősíteni. [Paul szenátor ezért kiegészítést](#) is benyújtott annak érdekében, hogy a DOGE USAID-et érintő döntései mögé törvényhozási támogatás legyen, ám javaslatát leszavazta a Szenátus.

Demokrata dilemmák

A demokraták körében azonban belső feszültségek merültek fel a törvény támogatása miatt. Chuck Schumer, a Szenátus kisebbségi vezetője védelmébe vette döntését, és támogatta a republikánusok által kezdeményezett kiadási törvényt, annak ellenére, hogy pártjának progresszív szárnya élesen bírálta őt ezért. Schumer azzal érvelt, hogy egy kormányzati leállás óriási károkat okozott volna, és ezért szükséges volt a törvény elfogadása a leállás elkerülése érdekében. [Chuck Schumer](#) a szenátusi demokraták vezetője végül kilenc társukkal együtt szavazták meg a vita lezárását, miközben mind a képviselőházi demokraták, mind a párt nyilvánossága a javaslat megszavazása ellen szólalt fel. Schumer kritikusan szerint a leállással kiharcolhatták volna, hogy a Musk vezette DOGE több szövetségi programot se tudjon leállítani. Ezzel szemben Schumer amellett érvelt, hogy az amerikai szövetségi állam leállása pont Muskéknak kedvezett volna, hiszen így könnyebben hajthatták volna végre az elbocsátásokat például. A vitából jól látható, hogy a [demokraták vezetési válsággal és narratíva válsággal is küzdenek](#), az amerikai ellenzék Trumpgal szemben nem egységes.

A demokraták számára a 2026-os félidős választások kiemelt fontossággal bírnak, hiszen ez lesz a legnagyobb lehetőség a Trump-adminisztráció megfékezésére. Amennyiben sikerülne a Kongresszust visszahódítani a republikánusoktól, akkor az elnöknek egy vele ellenséges viszonyt ápoló Kongresszussal kellene szembe néznie a ciklus hátralévő részében.

Az adósságplafon problémája és várható kihívások

A szövetségi költségek egyre magasabbak, Trump például hatalmas [hajóépítési kapacitást](#) akar, ami mind pénzt igényel. A DOGE tevékenysége az elmúlt hónapok működése alapján egyelőre úgy látszik, nem képes az államadóssághoz viszonyítva hatalmas összegeket [megspórolni](#) az amerikai államnak. A Kongresszus republikánus többsége viszont ahhoz nem elégséges, hogy a kormányzati finanszírozást a demokrata szenátorok nélkül megszavazzák. A 2026-os választás ezért mindkét párt számára fontos lesz.